

АВТОМОБІЛЬНИЙ СЛЕНГ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Стаття присвячена розгляду ролі автомобільного сленгу та особливостей його функціонування в системі загального сленгу української мови. Проводиться комплексний аналіз певної групи сленгізмів.

Ключові слова: мова, автомобільний сленг, термінологія.

Статья посвящена рассмотрению роли автомобильного сленга и особенностей его функционирования в системе общего сленга украинского языка. Проводится комплексный анализ определенной группы сленгизмов.

Ключевые слова: язык, автомобильный сленг, терминология.

*The article deals with the role of motor-car slang in the system of general slang of Ukrainian***Key words:** *language, automobile slang, terminology.*

Актуальність дослідження зумовлена недостатнім вивченням специфіки використання автомобільного сленгу в системі загального сленгу української мови.

Мета дослідження полягає в розкритті специфіки й основних рис автомобільного сленгу та здійснення комплексного лексико-семантичного аналізу сленгізмів.

Окреслена мета передбачає вирішення таких завдань:

- систематизувати та описати основні способи утворення автомобільного сленгу;
- схарактеризувати типового носія автомобільного сленгу;
- дослідити специфіку реалізації автомобільного сленгу в усному мовленні;
- провести дослідження в аспекті гендорно-вікового вживання сленгу.

Об'єктом дослідження виступає автомобільний сленг, який представляє особливий пласт української лексики.

Предметом дослідження є функціонування автомобільного сленгу в системі загального сленгу української мови.

Методологічною основою дослідження є ідеї розуміння мови як складної, динамічної, функціональної системи, що забезпечує породження мовних одиниць, які трансформуються й репрезентуються в мовленні у вигляді лексем, котрі притаманні певному середовищу.

Теоретичною базою є праці Л.О. Ставицької [1], Н.О. Шовгун [2], С.В. Пиркало [3], О.С. Фурси, Ю.Л. Мосенкіса (українська мова) [4], Л.О. Кудрявцевої та її учнів В.А. Гордієнко [5], І.Г. Приходько [6] та ін. (російська мова), де знайшли віддзеркалення лінгвістичні принципи розгляду сленгового матеріалу.

У дослідженні застосовуються такі методи:

- метод польових досліджень, який забезпечує можливість комплексного й систематичного збирання автомобільного сленгу;
- кількісний метод, який є засобом простого підрахунку частоти вживання мовних одиниць.

Мова – система довільних знаків, які люди створюють і використовують для спілкування з іншими людьми. Сленг є одним із видів мовлення з грайливою мотивацією, який використовується чітко визначеними групами суспільства (студентами, автомобілістами, торговцями та ін.)

У сучасній лінгвістиці сленг є популярним явищем. Дослідження сленгу характеризується відсутністю однозначного визначення. На сьогодні не існує однієї загальноприйнятої дефініції сленгу. Тому це поняття інтерпретують по-різному. Можна вважати його пластом лексики, який негативним чином впливає на мову, або, навпаки, підкреслює велику роль експресивної лексики.

«Сленг – це слова, що часто розглядаються як порушення норм стандартної мови. Це дуже виразні, іронічні слова, що слугують для позначення предметів, про які говорять в повсякденному житті» [7: 132].

Сленгова лексика утворює тематичні групи, що відображають сферу побутування мовних колективів, а також світосприйняття членів колективу та індивідуальні норми мовної поведінки. Сленгізми відображають реальність навколишньої дійсності. Надмірне використання сленгової лексики є негативним проявом. Сленгізми, які набувають загальнонародної вживаності, не отримують статус літературної лексики. Літературна мова на фоні сленгу визначається як офіційна. Не відчуваючи впливу літературної мови як стримуючого фактора люди вільно творять слова для позначення реалій свого життя. «Сленг – це особливий, історично складений і в більшому або меншому ступені загальний для всіх соціальних прошарків мовців варіантних (переважно лексичних) норм, що існує переважно у сфері усного мовлення і є генетично і функціонально відмінним від жаргонних і професійних елементів мови» [8: 22].

Сленг, який використовується автомобілістами, постійно збагачується й еволюціонує. Це зумовлене швидким розвитком розвитком автомобілебудування, яке пов'язане із виходом України на міжнародну арену. Розвиток терміносистеми вплинув на поповнення словника автомобільного сленгу, яким користується велика кількість людей різного віку та соціальної приналежності, здебільшого робітники відповідних підприємств. Автомобільний сленг настільки широко використовується, що визначає поняття та відображає істотні ознаки автомобіля. У спеціальних журналах, довідниках, словниках нараховується понад 2000 лексем, які вважаються автомобільними термінами, саме це зумовлює виникнення великої кількості сленгових одиниць.

Автомобільний сленг відомий широкому загалу людей унаслідок популярності цього виду транспорту серед великої кількості населення. Сленгізми виникають у зв'язку з бажанням певної групи людей скоротити або ж спростити мовленнєву діяльність. Вони використовуються не лише серед професійних водіїв, але й серед робітників автосервісу, пасажирів міського транспорту, автолюбителів, у засобах масової інформації, адже сленг – це «жаргонні слова або вирази; розмовний варіант тієї чи іншої соціальної або професійної групи» [9: 810].

Процес розвитку машинобудівельного комплексу сприяє поповненню термінологічної бази, в результаті якого відбувається швидке утворення сленгових одиниць, які стають альтернативою термінології. «Сучасне машинобудування об'єднує 19 основних галузей (енергетичне, електротехнічне, радіоелектронна промисловість, верстатобудування, приладобудування, тракторне і сільськогосподарське та ін.), які поділяються на

36 виробництв. Крім того, існує низка галузей з виробництва металовиробів, а також 10 груп ремонтних робіт» [10: 568].

У структурі дослідження автомобільного сленгу ми визначаємо дві групи сленгу:

1. Автомобільний сленг загального вжитку.
2. Вузькоспеціальний автомобільний сленг.

Відповідно був використаний метод польових досліджень із метою збирання сучасного автомобільного сленгу й було опитано понад 30 осіб різного віку і статі, серед яких можна виділити такі соціально-вікові групи: студенти автомобільних шкіл; водії маршрутних і таксомоторних служб; автослюсарі та автоелектрики станцій технічного обслуговування автомобілів; водії вантажних автомобілів та автобусів в АТП-11; співробітники «автосалонів Білц Авто»; автовласники.

Сленгізми, які входять до групи загального вжитку, використовуються студентами автомобільних шкіл. Ці лексеми позначають автомобільні деталі: *бублик*, *баранка* «кермо»; *тачка* «автомобіль»; *резина*, *скати* «шини»; *кондішен* «кондиціонер»; *автомат* «автоматична коробка передач»; *за тикачка* «кришка паливного баку»; *сигналка* «сигналізація»; *повний фарш* «повна комплектація автомобільного салону»; *пігулка* «запаска»; *банка* «спортивний глушник»; *смердючка* «освіжувач повітря в салоні машини»; *грілка* «автопіч»; *горщик* «циліндр»; *движок* «двигун»; *вудка* «довга антена для передачі радіосигналу»; *вуха* «дзеркала, які розташовані з двох сторін машини»; *шарманка* «автомагнітофон»; *куля* «подушка безпеки»; *якір* «ручне гальмо»; *пофокать* «посигналити»; *автопілот* «круїз-контроль»; *європесець* «автомобіль із лівим розташуванням керма».

Серед десяти опитаних автовласників було виявлено найбільш вживані сленгізми: *сидушка* «сидіння водія та пасажирів»; *лисе колесо* «зношена гума»; *аварійка* «аварійний сигнал автомобіля»; *шиповка* «зимова шипована резина»; *задок* «задня частина автомобіля»; *передок* «передня частина автомобіля»; *галогенки* «нижні габаритні фари»; *косметичка* «бардачок передньої панелі автомобіля»; *затикачка* «кришка паливного баку»; *сигналка* «сигналізація»; *кондішен* «кондиціонер»; *вуха* «дзеркала, які розташовані з двох сторін машини»; *повний фарш* «повна комплектація автомобільного салону»; *шарманка* «автомагнітофон»; *автопілот* «круїз-контроль»; *шарабайка* «негарна машина»; *драхла* «стара, недоглянута машина»; *баранка* «кермо».

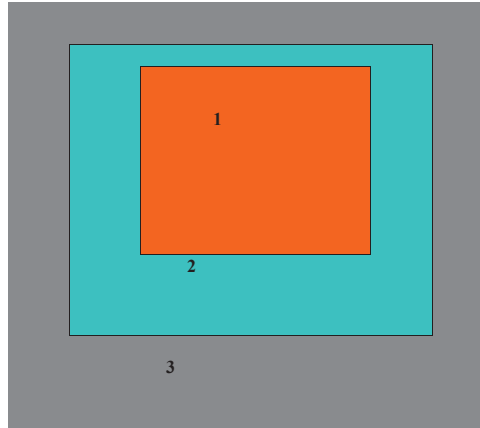
Найпопулярніші марки машин теж мають сленгізми: *мітсубон*, *мітсу* «Mitsubishi»; *пейдджер*, *пижик* «Mitsubishi Pajero»; *демон* «Mitsubishi Diamante»; *барбос*, *барбарис* «Mercedes»; *кубик* «Mercedes Gelendwagen»; *скай* «Nissan Skyline»; *Санько* «Nissan Sunny»; *сафарик* «Nissan Safary»; *виноград* «Nissan Wingroad»; *тушканчик* «Hyundai Tuscon»; *кефір* «Nissan Cefiro»; *орел* «Opel»; *бочка* «Toyota Corona»; *прадік* «Toyota Land Cruiser Prado»; *премія* «Toyota Premio»; *рафік* «Toyota RAV4»; *сайра* «Toyota Soarer»; *Ленін* «Toyota Levin»; *шкарпетка* «Volkswagen Golf»; *маздень* «Mazda»; *лача* «Chevrolet Lacetti».

Варто зазначати, що використовують в мовленні автомобільні сленгізми загального вжитку здебільшого люди, які є автолюбителями. Вузькоспеціалізовані лексеми вживають автоелектрики та автослюсарі станцій технічного обслуговування автомобілів. Вони здебільшого позначають деталі, які невідомі широкому загалу: *гідралік* «гідроаккумулятор»; *пневматика* «пневмотрубки»; *граната* «шрус»; *пускач*, *рушило* «стартер»; *шут* «шатун»; *термос* «термостат»; *бочка* «бак для пального»; *корзина* «диск зчеплення»; *подушка* «бокове кріплення двигуна»; *канана* «ресора»; *опорка* «шаровая».

Підґрунтям розвитку автомобільного сленгу слугує термінологічна база, на основі якої виникає сленг, який поділяють на вузькоспеціальний і загального вжитку. Цю схему варто інтерпретувати у вигляді рисунка 1.

1. Термінологічна база
2. Вузькоспеціальний сленг
3. Сленг загального вжитку

Рис. 1.

Термінологічна лексика є основним засобом передачі інформації або обміном знань. У сучасному світосприйнятті машинобудівною термінологією вважається система термінів, що забезпечує номінативними засобами провідну галузь промисловості, яка виробляє механізми, машини, інструменти для інших галузей виробництва, устаткування військового призначення та предмети широко вжитку [11].

Спеціальний сленг характерний певній соціальній групі. До складу вузькоспеціального сленгу входять лексеми, які невідомі широкому загалу.

Автомобільний сленг загального вжитку популярний серед великої кількості людей, тому що все частіше автомобіль стає предметом повсякденної дійсності, засобом переміщення, а також традиційним транспортним засобом.

Автомобільний сленг у мовній діяльності певної соціальної групи є засобом вираження. Аналіз досліджуваної сфери дає змогу зробити висновки, що сленг як інструмент вираження мовлення несе в собі емоційно-експресивне навантаження.

Автомобільний сленг розвивався разом із українською машинобудівною термінологією. На різних етапах розвитку автомобільної промисловості в Україні формуються мовні засоби інтерпретації. Лексичний склад української мови збагачується автомобільними термінами, на основі яких формуються сленгізми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг : Соціальна диференціація української мови / Леся Олексіївна Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 464 с.
2. Шовгун Н. О. Формування українського сленгу в мовленнєвій діяльності малих соціальних груп : Автореф. дис. канд. філол. наук : 10.02.01 / Київський національний університет ім. Т. Шевченка / Н. О. Шовгун. – К., 2000. – 17 с.
3. Пиркало С. В. Походження сучасного українського молодіжного сленгу / Світлана В'ячеславівна Пиркало // Українська мова та література. – 1998. – 25-28 липня. – С. 4-5.
4. Фурса О. С. Український молодіжний сленг як динамічний феномен : Стан та перспективи досліджень, мовні контакти, галузі сленгу / О. Фурса, Ю. Мосенкіс. – К. : Альфа друк, 2008. – 52 с.
5. Кудрявцева Л. А. Общий сленг в русском языке и критерии его выделения / Л. Кудрявцева, В. Гордиенко // Слово в словаре и дискурсе. Сб. научн. ст. к 50-летию Х. Вальтера. – М., 2006. – С. 280.
6. Приходько И. Г. Основные тематические группы лексики сленга (на материале киевского сленга молодежи) / Ирина Георгиевна Приходько // Система і структура східнослов'янських мов : Зб. наук. праць. – К. : Знання України, 2003. – С. 236-243.
7. Гриценко Т. Б. Культура мовлення як компонент комунікації студентів / Тетяна Борисівна Гриценко // Науковий вісник Національного аграрного університету / НАУ. – К., 2003. – Вип. 65. – С. 127-134.
8. Маковский М. М. Взаимодействие ареальных вариантов «сленга» и их соотношение с языковым стандартом / Марк Михайлович Маковский // Вопросы языкознания. – 1963. – № 5. – С. 18-26.
9. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів / За заг. ред. доктора філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2006. – 1008 с.
10. Машинобудування // УРЕ : у 12 т. – К., 1977-1984. – Т. 8. – С. 568-571.
11. Машинобудування // Енциклопедія українознавства. – Львів, 1994. – Т. 4. – С. 1498.